

Bobik

Uwagi ogólne

Bobik jest rośliną cechującą się dużym potencjałem plonowania. Przy zastosowaniu poprawnej agrotechniki można uzyskać z jednego hektara od 3 do 6 ton nasion bobiku. Wartość paszową i pokarmową nasion określa zawartość białka. W suchej masie nasion stwierdza się 26-32% białka ogólnego.

Uprawę bobiku najlepiej prowadzić na glebach zwięzłych, które są zasobne w składniki pokarmowe oraz dobrze uwilgotnione. Gleby należące do kompleksu pszennego bardzo dobrego i dobrego oraz żytniego bardzo dobrego idealnie nadają się pod uprawę tej rośliny strączkowej. Gleby, na których ma być uprawiany bobik nie mogą być kwaśne. Najlepiej toleruje on odczyn obojętny lub zasadowy (pH 6,5-7,2).

Optymalna obsada tradycyjnych odmian bobiku powinna wynosić 40-60 roślin na 1 m², a odmian samookończących 65-85. W związku z tym, ilość wysiewu nasion powinna wynosić od 200-425 kg/ha. Obsada roślin uzależniona jest od warunków klimatycznych i glebowych. Głębokość siewu bobiku powinna wynosić 8 cm na glebach zwięzłych i 10 cm na lżejszych, a rozstawa rzędów 15-25 cm.

Bobik nie wykazuje dużych wymagań względem temperatury. Nasiona rozpoczynają kiełkowanie już w temperaturze powyżej 0°C, a po przekroczeniu 5°C zaczynają się ich wschody. Siewki bobiku znoszą przymrozki dochodzące do -7°C. Jeżeli po siewie występują niskie temperatury, a w trakcie wegetacji umiarkowane, to mają one pozytywny wpływ na liczbę wytworzonych nasion, strąków i kwiatów. Niestety bobik źle znosi upały, jednak przy wysokiej temperaturze i ograniczonej ilości opadów w nasionach gromadzi się większa ilość białka.

Bobik ma bardzo duże zapotrzebowanie na wodę, a brak opadów w okresie kwitnienia i zawiązywania strąków powoduje zrzucanie zawiązków pąków kwiatowych i kwiatów. Prowadzi to do zmniejszenia liczby strąków oraz ich nieregularnego rozmieszczenia na roślinie. Nadmiar opadów prowadzi do wydłużenia wegetacji roślin, opóźnia dojrzewanie oraz zwiększa prawdopodobieństwo porażenia roślin patogenami grzybowymi.

Bobik uzyskuje dojrzałość zniwną w różnym czasie. W latach suchych odmiany tradycyjne dojrzewają po 120 dniach, w wilgotnych po 140 dniach od siewu, zaś formy samokończące dojrzewają o 7-10 dni wcześniej.

Obecnie w Krajowym rejestrze znajduje się 14 odmian, które dzielą się na trzy grupy, w zależności od cech morfologiczno-użytkowych roślin: 2 odmiany niesamokończące o niskiej zawartości tanin, 11 niesamokończących o znacznej zawartości związków antyodżywczych i 1 odmiana samokończąca wysokotani-nowa. Barwa kwiatów roślin bobiku jest cechą, która ułatwia rozpoznanie typu odmiany. Rośliny niskotani-nowe cechują się kwiatami o barwie białej, natomiast rośliny taninowe mają barwę białą z wyraźną czarną malaninową plamką.

W województwie świętokrzyskim doświadczenia porejestrowe z bobikiem przeprowadzane było w SDOO Słupia oraz ŚODR Modliszewice. Jest to doświadczenie jednoczynnikowe trzy powtórzeniowe z doborem odmian (typ M) liczącym 7 odmian niesamokończących. Opracowanie zostało uzupełnione o wyniki ze sąsiadującego Zakładu Doświadczalnego w województwie śląskim (ZDOO Kochcice), w celu poszerzenia charakterystyki testowanych odmian.

Ze względu na rosnące zainteresowanie tym gatunkiem w terenie, postanowiono zamieścić informacje o wynikach przeprowadzonych badań w niniejszym opracowaniu.

Wyniki uzyskane z doświadczeń PDO z bobikiem posłużą do utworzenia dla tego gatunku Listy Odmian Zalecanych (LOZ) w naszym województwie na bieżący rok. W 2026 roku liczy 4 odmiany.

Wyniki doświadczeń

W sezonie 2025 badano 7 odmian. Średni plon w roku 2025 wyniósł **40,8 dt/ha**. Najwyżej plonowały odmiany: **Cartoon 103% wzorca**, **Apollo 102% wzorca** oraz **Capri 100% wzorca**. Najniżej zaplonowała odmiana: **Fernando 96% wzorca**.

Średni plon za ostatnie trzylecie wyniósł **33,6 dt/ha**, a najlepiej plonującymi odmianami okazały się: **Apollo 106% wzorca**, **Mystic 104% wzorca** oraz **Cartoon 100% wzorca**.

Z chorób grzybowych w roku 2025 zaobserwowano: czekoladową plamistość oraz rdzę bobiku. Odmianami wrażliwymi na czekoladową plamistość okazały się: **Apollo**, **Cartoon**, **Mystic** oraz **Amina**. Na patogen rdzy bobiku najmniej odpornymi są: **Genius** a także **Mystic**.

Szczególne uwagę w uprawie bobiku należy zwrócić na szkodniki, w szczególności na mszyce, które są dużym zagrożeniem dla roślin. Zwalczanie mszyc jest bardzo ważne, ponieważ mogą one zniszczyć plantację nawet w 100%. Wysysają one bowiem soki z liści i łodyg, pokrywając je lepłą wydzieliną. W największym nasileniu mszyce występują w okresie pomiędzy tworzeniem pąków kwiatowych, a wykształceniem strąków. Zwalczać mszyce w bobiku należy wówczas gdy przed kwitnieniem zauważamy pojedyncze owady na kilkunastu roślinach, a w czasie kwitnienia sygnałem do zabiegu jest początek kolonii na kilku roślinach.

Tabela 1. Bobik. Odmiany badane. Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	Rok wpisania do Krajowego rejestru	Rok włączenia do LOZ	Kod kraju pochodzenia	Adres jednostki zachowującej odmianę lub w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce.
	1	2	3	4	5
1	FERNANDO	2016	2020	PL	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; 99-307 Strzelce
2	APOLLO	2018	2020	DE	Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; 62-100 Wągrowiec
3	CAPRI	2018		PL	Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; 62-100 Wągrowiec
4	CARTOON	2023	2026	DE	Saaten -Union Polska sp. o.o. ul. Straszewska 70; 62-100 Wągrowiec
5	MYSTIC	2023	2025	DE	Saaten -Union Polska sp. o.o. ul. Straszewska 70; 62-100 Wągrowiec
6	AMINA	2024		DE	Saaten -Union Polska sp. o.o. ul. Straszewska 70; 62-100 Wągrowiec
7	GENIUS	2024		DE	NPZ Polska sp. z o.o Grabonóg 76A; 63-820 Piaski

Tabela 2. Bobik. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025

Punkt doświadczalny	SDOO Słupia		ŚODR Modliszewice		ZDOO Kochcice	
Powiat	Jędrzejów		Końskie		Lubliniec	
Kompleks rolniczej przydatności gleby	Pszenny dobry		Zbożowo- pastewny mocny		Pszenny dobry	
Klasa bonitacyjna gleby	III a		III a		III b	
pH gleby w KCl	6,1		5,2		6,7	
Przedplon	Pszenvica ozima		Rzepak ozimy		Pszenvyto ozime	
Data siewu	27.03.2025		03.04.2025		21.03.2025	
Obsada nasion (szt/m ²)	samokończące	50	samokończące	50	samokończące	50
	niesamokończące	70	niesamokończące	70	niesamokończące	70
Data zbioru	10.08.2025		21.08.2025		05.08.2025	
Nawożenie mineralne						
N (kg/ha)	15		15		25	
P₂O₅ (kg/ha)	50		50		60	
K₂O (kg/ha)	75		75		90	
Nawożenie dolistne preparatami wieloskld (na ha)	Basfoliar 6-12-6 +Basfoliar 12-4-6-S+Adob Bor -5l+5l+1l		-		Basfoliar 6-12-6 + AgroSorb Folium – 4l+1,6l Adob Bor+ Adob Mn +Adob Mo -1l+0,15l+0,15l Basfoliar 6-12-6 + AgroSorb Folium -4l+1,6l	
Środki ochrony roślin						
Zaprawa	Nitragina		Nitragina		Nitragina	
Herbicyd (na ha)	Boxer 800 EC – 4l Corum 502,4 SL - 1,25l		Boxer 800 EC+ Wing P 462,5 EC - 1l+2l		Wing P 462,5 EC -4l	
Adiuwant (na ha)	Atpolan Soil Maxx -0,5l Dash HC- 0,5l		-		-	
Insektycyd (na ha)	Cyperkill Max 500 EC – 0,05l Karate Zeon 050 CS - 0,15l Mospilan 20 SP – 0,2 kg		Inazuma 130 WG - 0,3kg Decis Mega 50 EW - 0,15l Cyperkill Max 500 EC -0,05l Mospilan 20 SP - 0,12kg		Cyperkill Max 500 EC - 0,05l Mospilan 20 SP - 0,2kg	

Tabela 3. Bobik. Plon ziarna odmian (%wzorca). Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	SDOO Słupia	ŚODR Modliszewice	ZDOO Kochcice
<i>Wzorzec dt z ha</i>				
		<u>65,1</u>	<u>23,6</u>	<u>33,5</u>
1	FERNANDO	92	94	105
2	APOLLO	105	99	100
3	CAPRI	101	95	101
4	CARTOON	103	108	101
5	MYSTIC	103	108	96
6	AMINA	98	98	97
7	GENIUS	98	98	100

Wzorzec 2025 – wszystkie badane odmiany

Tabela 4. Bobik. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2025, 2024, 2023

Lp	Odmiana	2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025
<i>Wzorzec dt z ha</i>						
		<u>40,8</u>	<u>22,9</u>	<u>37,1</u>	<u>31,9</u>	<u>33,6</u>
1	FERNANDO	96	91	90	95	93
2	APOLLO	102	100	112	102	106
3	CAPRI	100	100	97	100	99
4	CARTOON	103	103	95	103	100
5	MYSTIC	102	106	105	103	104
6	AMINA	98	-	-	-	-
7	GENIUS	99	-	-	-	-
Liczba doświadczeń		3	3	3	6	9

Wzorzec: 2023, 2024, 2025 – wszystkie badane odmiany

Tabela 5. Bobik. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca). Lata zbioru 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Czekoladowa plamistość		Askochytoza		Rdza	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
<i>Wzorzec</i>		<u>7,2</u>	<u>7,6</u>	<u>9,0</u>	<u>9,0</u>	<u>8,5</u>	<u>8,5</u>
1	FERNANDO	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1
2	APOLLO	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
3	CAPRI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
4	CARTOON	-0,2	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,2
5	MYSTIC	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
6	AMINA	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,5	0,5
7	GENIUS	0,2	0,2	0,0	0,0	-0,5	-0,5
Liczba doświadczeń		3	6	3	9	2	6

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń w których dana choroba wystąpiła; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą
Wzorzec: w roku 2025, 2024, 2023 – wszystkie badane odmiany

Tabela 6. Bobik. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Wyleganie w fazie końca kwitnienia (skala 9°)		Wyleganie przed zbiorem (skala 9°)		Długość okresu wegetacji (liczba dni)		Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
<i>Wzorzec</i>		<u>9,0</u>	<u>8,8</u>	<u>9,0</u>	<u>8,0</u>	<u>130</u>	<u>120</u>	<u>112</u>	<u>94,0</u>	<u>486,4</u>	<u>462,2</u>
1	FERNANDO	0,1	0,1	0,0	0,0	132	121	2	-2	-39,1	-21,0
2	APOLLO	0,0	-0,0	0,0	0,0	129	119	2	0	7,2	3,5
3	CAPRI	0,1	0,1	0,0	0,0	129	119	2	-1	2,2	-6,2
4	CARTOON	-0,0	-0,0	0,0	0,0	129	119	0	2	8,1	4,3
5	MYSTIC	-0,0	-0,0	0,0	0,0	130	119	-3	0	5,7	-2,2
6	AMINA	0,0	0,0	0,0	0,0	130	130	-1	-1	-9,2	-2,2
7	GENIUS	0,0	0,0	0,0	0,0	131	131	-2	-2	25,0	25,0
Liczba doświadczeń		3	9	3	8	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

Wzorzec: w roku 2025, 2024, 2023 - wszystkie badane odmiany,

Długość okresu wegetacji - liczba dni od siewu do dojrzałości technicznej.

Wykaz odmian bobiku znajdującego się w Krajowym rejestrze w roku 2025

Lp	Odmiana	Rok rejestracji
niesamokończące niskotaninowe		
1	ALBUS	2002
2	DOMINO	2020
3	FERNANDO	2016
niesmaokończące wysokotaninowe		
4	AMINA	2024
5	APOLLO	2018
6	BOBAS	2002
7	CALLAS	2025
8	CAPRI	2018
9	CARTOON	2023
10	FANFARE ^{s/}	2017
11	GENIUS ^{s/}	2024
12	KETU	2025
13	MYSTIC	2023
14	ONYKS	2025
samokończące wysokotaninowe		
15	GRANIT	2006

^{s/} - odmiana syntetyczna